

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา

THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHACHOENGSAO

ประภาภรณ์ อ้นภู^{1,*} ลินดา นาคโปย² และ สายฝน เสกขุนทด²

Praphaphon Onphu^{1,*}, Linda Nakpoy² and Saifon Sekkhunthod²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

²สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

²Program in Foundation and Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

*Corresponding Author: Email: Krupraphaphon41674@gmail.com

รับบทความ 1 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการประสานความสัมพันธ์ 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ 3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 97.40 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, การดำเนินงานในสถานศึกษา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine 1) the level of school administrators' roles, 2) the level of the student support system operation, 3) the relationship between school administrators' roles and the student support system operation in schools, and 4) the school administrators' roles affecting the student support system operation in schools. The sample consisted of school administrators and teachers from the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao, yielding a total of 302 participants. The research instrument was a set of questionnaires with the reliability of .98. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation, and multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The school administrators' roles were overall at a high level, ranking by mean scores from high to low as policy formulation and strategic planning, auditing processes comprising supervision, follow-up, and evaluation, leadership, and coordination; 2) The student support system operation in schools was overall at a high level, ranking by mean scores from high to low as promotion and development programs, prevention and solution initiatives, student screening processes, individualized student assessment, and student transferring procedures; 3) The school administrators' roles showed a high positive correlation with the student support system operation in schools at the .01 level of significance; and 4) The school administrators' roles, including policy formulation and strategic planning, leadership, auditing processes comprising supervision, follow-up, and evaluation, and coordination, affected the student support system operation in schools. They could jointly predict the student support system operation in schools with 97.40 percent at the .01 level of significance and could be written in the predictive equation form of the standardized score as follows: $Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$.

Keywords: School Administrators' Roles, School Operation, Student Support System

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) มีการระบาดในวงกว้าง โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) ซึ่งแนะนำให้ทุกประเทศทั่วโลกเข้มงวดในการเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยงจากโรคโควิด-19 สำหรับประเทศไทยพบผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีโอกาสสูงที่จะขยายวงกว้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา จากสถานการณ์การระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้คณะรัฐมนตรีมีคำสั่งเห็นชอบให้จัดการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้มีเวลาทบทวนและหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดพร้อมทั้งออกแบบมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากระบบจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องมุ่งเน้นในการประสานความร่วมมือทุกฝ่ายอย่างบูรณาการและสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน รวมถึงการใช้กลไกความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ให้ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563, หน้า 2-4) ดังนั้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นมาตรการและเครื่องมือในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อสร้างมาตรฐานที่ดีให้โรงเรียน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเป็นภัยต่อนักเรียนได้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 7) ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในยุคปัจจุบัน โดยโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอใช้กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหารซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับภารกิจและกิจการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน มีความตระหนักรู้ในบริบทของการเป็นนักบริหารทั้งด้านความรู้การศึกษายุคดิจิทัล คุณธรรม และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูง เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2557, หน้า 30)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการรายงานประจำปี

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยใช้มาตรฐานและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นกรอบการประเมิน พบว่า นโยบายที่ 4 การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 24 สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนและการแนะนำที่มีประสิทธิภาพ มีผลการประเมินด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับพอใช้ และคณะกรรมการมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพิจารณาและเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากเป็นเรื่องที่สำคัญเกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนและเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2563, หน้า 29)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ในการบริหารงานตามขอบข่ายงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

การกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา สามารถกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายของสถานศึกษา มีความสามารถบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานตามนโยบาย สามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายสถานศึกษาได้

การเป็นผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและกฎหมาย สร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน มอบหมายงานตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีความพร้อมและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการทำงานของสถานศึกษากับบุคลากรอื่น มีความชัดเจนโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ สร้างแนวทางการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า

การประสานความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากร เน้นการบริหารสถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว สร้างความเชื่อมั่นของสถานศึกษาโดยการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรของสถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติของสถานศึกษาตามสภาพจริง เลือกใช้วิธีการและเทคนิคการวัดประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอนโดยมีวิธีการและเครื่องมือประกอบการดำเนินงานแก้ปัญหาที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ มีวิธีการและเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลาย สร้างรูปแบบบันทึกและรวบรวมจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล มีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน สามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์นักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง สถานศึกษาจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง สรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนให้ครบทุกคนและจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ จัดทำสารสนเทศเป็นภาพรวมในระบบสถานศึกษาเพื่อทำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากการเรียนการสอนให้กับนักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนขอรับคำปรึกษาและคำแนะนำกับครูที่ปรึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้สร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง สถานศึกษาจัดให้ครูปรึกษาได้ดูแลเอาใจใส่นักเรียนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ออกแบบและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว

การส่งต่อ หมายถึง สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างกับครูที่ปรึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สร้างความร่วมมือและสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากภายนอกสถานศึกษา ในการแก้ปัญหานักเรียนที่มีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รักษาการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา

ครู หมายถึง ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา จำนวน 29 โรงเรียน

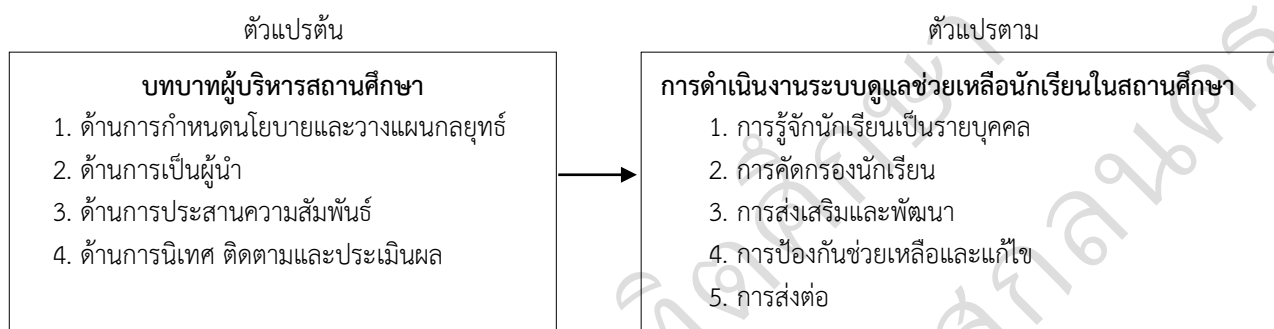
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา โดยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดต่างๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ คือ ฮิตท์ ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland & Hoskisson 2007, pp. 372-383); กิบสัน และดอนเนลลี่ (Gibson & Donnelly; อ้างถึงใน กรรณก ศิริวงษ์ และเฉลิมชัย หาญกล้า, 2557, หน้า 18); เดอร์ริค เมคโค (Derick Meado, 2016, pp. 209 -210); โคทส์ (Coats, 1986, pp. 151-152; อ้างถึงใน รังสรรค์ มังกรงาม, 2561, หน้า 40); ยาวเรศ วงศ์ปาลีย์ (อ้างถึงใน ญัฐธิดา กับปูลาวลย์, 2562, หน้า 50); ภารดี อนันต์นาวี (2552, หน้า 251 -252); บรรจง ลาวะลี (2560, หน้า 206 -210); ประทวน บุญรักษา (อ้างถึงใน ลลิตา พลศิลป์, 2563, หน้า 38); สุนันธิณี ม่วงเนียม (2560, หน้า 4); ธ.สุรางค์ บุญทอง (2564, หน้า 49-56) จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2-7) ได้กำหนดไว้ว่าดำเนินการ 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานการวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของแนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการที่นำมาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2-7) มีการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 29 โรงเรียน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 61 คน และครู จำนวน 1,370 คน รวม 1,431 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5, 2565, หน้า 7)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 302 ตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครู จำนวน 286 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ และ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. พัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวความคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัย และดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90–95)
4. เสนอแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ เสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความถูกต้องของภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือค่า IOC ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80–1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach, 1990, pp. 202–204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่า .98 และนำไปหาค่าอำนาจจำแนก โดยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .37–.94 และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .34–.91

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. บันทึกลงเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณา เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งผ่านสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูล ให้สำหรับการเก็บแบบสอบถามคืนนั้นรับคืนกลับมา จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ โดยภาพรวม

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์	4.23	.68	มาก
2. ด้านการเป็นผู้นำ	4.17	.65	มาก
3. ด้านการประสานความสัมพันธ์	4.13	.74	มาก
4. ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.21	.65	มาก
ภาพรวม	4.19	.71	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.17$) และด้านการประสานความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.13$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการ วิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา	4.18	.83	มาก
2. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา	4.17	.84	มาก
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานศึกษา	4.21	.80	มาก
4. ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.29	.83	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา	4.33	.82	มาก
6. ผู้บริหารสามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายสถานศึกษาได้	4.20	.87	มาก
เฉลี่ยรวม	4.23	.68	มาก

จากตาราง 2 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.29$) และผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ ด้านการเป็นผู้นำ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการทำงาน ที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.21	.90	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและกฎหมาย	4.22	.86	มาก
3. ผู้บริหารมีระบบการทำงานที่ชัดเจน และเหมาะสมกับสถานศึกษา	4.11	.91	มาก
4. ผู้บริหารมีการมอบหมายงานตามลำดับชั้นตอนอย่างเหมาะสม	4.10	.91	มาก
5. ผู้บริหารมีการเตรียมความพร้อมของ บุคลากรให้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.09	.91	มาก
6. ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.20	.86	มาก
7. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.23	.84	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีการทำงานที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบตรวจสอบได้	4.29	.87	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม	4.12	.91	มาก
เฉลี่ยรวม	4.17	.65	มาก

จากตาราง 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการทำงานที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.23$) และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบและกฎหมาย ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการประสานความสัมพันธ์

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีความสามารถสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	.90	มาก
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.18	.85	มาก
3. ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.12	.88	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.23	.83	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการทำงาน	4.09	.92	มาก
6. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายการทำงานในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา	4.15	.86	มาก
7. ผู้บริหารมีความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.13	.87	มาก
8. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้	4.08	.91	มาก
9. ผู้บริหารมีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.11	.89	มาก
เฉลี่ยรวม	4.13	.74	มาก

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.18$) และผู้บริหารสร้างเครือข่ายการทำงานในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง	4.26	.82	มาก
2. ผู้บริหารสามารถเลือกใช้วิธีและเทคนิคการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.07	.83	มาก
3. ผู้บริหารมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน	4.27	.78	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ	4.24	.76	มาก
5. ผู้บริหารนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.23	.84	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	.65	มาก

จากตาราง 5 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.26$) และผู้บริหารส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ โดยภาพรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.25	.65	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.27	.64	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.39	.61	มาก
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	4.31	.64	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.23	.68	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.23$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์	4.30	.70	มาก
2. สถานศึกษามีวิธีการและเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน	4.21	.76	มาก
3. สถานศึกษาสร้างรูปแบบการบันทึกและรวบรวมจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4.22	.78	มาก
4. สถานศึกษามีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล	4.28	.74	มาก
5. สถานศึกษามีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.29	.74	มาก
6. สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้อง	4.23	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	.65	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา สถานศึกษามีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.29$) และสถานศึกษามีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีการจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน	4.30	.71	มาก
2. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง	4.29	.74	มาก
3. สถานศึกษามีการสรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนครบทุกคน	4.32	.74	มาก
4. สถานศึกษาสามารถจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์อย่างถูกต้อง	4.22	.70	มาก
5. สถานศึกษาจัดทำสารสนเทศเป็นภาพรวมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.24	.74	มาก
เฉลี่ยรวม	4.27	.64	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนครบทุกคน ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา สถานศึกษามีการจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.30$) และสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน	4.28	.73	มาก
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากครูที่ปรึกษา	4.37	.74	มาก
3. สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	4.46	.74	มาก
4. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนมีกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง	4.30	.75	มาก
5. สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	4.42	.72	มาก
6. สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.47	.69	มาก
7. สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาสร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนกับผู้ปกครอง	4.43	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.39	.61	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.46$) และสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาสร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีระบบการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด	4.35	.75	มาก
2. สถานศึกษาสร้างแนวทางในการร่วมกันแก้ปัญหานักเรียน	4.34	.73	มาก
3. สถานศึกษาสร้างภูมิคุ้มกันโดยการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา	4.33	.71	มาก
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองโดยการจัดกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา	4.22	.78	มาก
5. สถานศึกษาร่วมกันออกแบบและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.21	.71	มาก
6. สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว	4.38	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.64	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา สถานศึกษามีระบบการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.35$) และสถานศึกษาสร้างแนวทางในการร่วมกันแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านการส่งต่อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา	4.27	.75	มาก
2. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายนอกสถานศึกษา	4.22	.80	มาก
3. สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา	4.16	.77	มาก
4. สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา	4.24	.77	มาก
5. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.24	.74	มาก
6. สถานศึกษาติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง	4.23	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.23	.68	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.27$) และสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 19

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X	Y
X ₁	1.000					
X ₂	.735**	1.000				
X ₃	.592**	.598**	1.000			
X ₄	.745**	.815**	.661**	1.000		
X	.661**	.556**	.846**	.666**	1.000	
Y	.906**	.898**	.715**	.904**	.694**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X₁) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_1y} = .906$) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X₄) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_4y} = .904$) ด้านการเป็นผู้นำ (X₂) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_2y} = .898$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X₃) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_3y} = .715$)

3. ผลการวิเคราะห์ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อความสามารถในพยากรณ์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	.170	.040		4.264**	.000
ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X ₁)	.356	.013	.412	27.293**	.000
ด้านการเป็นผู้นำ (X ₂)	.276	.016	.303	17.616**	.000
ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X ₄)	.255	.016	.282	15.458**	.000
ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X ₃)	.083	.010	.102	8.113**	.000
ค่าคงที่(a) = .170					
R = .987, R ² = .974, S.E. _{est} = .9583, F = 2777.389, P = 000					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X₁) ด้านการเป็นผู้นำ (X₂) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X₄) ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X₃) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .974 แสดงว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ได้ร้อยละ 97.40

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$$

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำมาอภิปราย ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีความเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความสามารถการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์อิศรา ประหยัดทรัพย์ (2557, หน้า 89–91) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ วลีษฐ์พล รอบจังหวัด (2564, หน้า 226–238) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดราฟท์ (Draft, 2005, p.5) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้มีส่วนที่มีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามที่มีความตั้งใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงนั้นสะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม เช่นเดียวกับ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 2007 อ้างถึงใน ธิญญาภัทร สุภาศิริธนานนท์, 2563, หน้า 59) กล่าวว่า บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่าง ๆ เช่น กำหนดงานให้ทำการกระตุ้นชักจูงในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรศักดิ์ ผกากรอง (2562, หน้า 74–78) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วิราภรณ์ บุตรพรม (2561, หน้า 170–179) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัย พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กรมสุภาพจิต (2554, หน้า 1) กำหนดไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคม มุ่งหวังดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนตามกระบวนการศึกษานั้นไม่เพียงพออันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการประสานความสัมพันธ์ และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดแนวในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงตรงกับสภาพปัญหาและเป็นการสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานวัฒน์ อัญญ์ทรี อริยกุล (2563, หน้า 49–57) สรุปว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับ

ธ.สุรางค์ บุญทอง (2563, หน้า 49–57) สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร การเป็นผู้นำ การประสานสัมพันธ์ การนิเทศติดตาม และประเมินผล จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงลำดับพยากรณ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X_1) ด้านการเป็นผู้นำ (X_2) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X_4) และด้านการประสานความสัมพันธ์ (X_3) ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 มีความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการดำเนินงาน โดยการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานตามนโยบายตรงตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา โพธิ์อ่อง (2559, หน้า 118) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการวางแผน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งนภาพร พักมี (2565, หน้า 181–191) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผน ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สอดคล้องกับอิทธิพร ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland & Hoskisson, 2007, pp. 372–383) กล่าวว่า บทบาทการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ความเป็นผู้นำมีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตน สร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน มอบหมายงานตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชศรี สุวีรัตน์ (2564, หน้า 213–243) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ซึ่ง ธ.สุรางค์ บุญทอง (2564, หน้า 49–57) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สอดคล้องกับ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 2007 อ้างถึงใน ริญญภัทร สุภาศิริธนาภรณ์, 2563, หน้า 59) กล่าวว่า บทบาทในฐานะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่าง ๆ เช่นเดียวกับ ดราฟท์ (Draft, 2005, p. 5) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม Followers) ที่มีความตั้งใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงนั้นสะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม และสอดคล้องกับ ลลิตา พลศิลป์ (2563, หน้า 8) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถดำรงตนเป็นผู้นำ โดยการแสดงออกของผู้บริหารในการเป็นต้นแบบ การสร้างความกลมเกลียว

สมานฉันท์ เป็นผู้นำการสั่งการ มอบหมายงาน จัดการองค์กร เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้นำการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารงานในองค์กร เป็นผู้สร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน รวมถึงเป็นผู้นำที่ทำให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และประเมินผลการปฏิบัติของสถานศึกษา ตามสภาพจริง สามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2561, หน้า 162-179) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยคัดสรรด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับ ฐานวัฒน์ อัญญัทธิวรียกุล (2562, หน้า 79-89) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสทวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสทวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 39-42) กล่าวถึง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอยหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของสถานศึกษา มีการดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตรวจสอบดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กระตุ้นส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นปัจจุบัน เช่นเดียวกับ เชวง เพชรภา (2553, หน้า 6) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยมีหน้าที่ในการรวบรวมแสวงหาจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วสรุปนำมาตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพ จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีความสามารถในการติดต่อ สื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา สร้างเครือข่ายในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลอื่นภายนอกสถานศึกษา มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เน้นการบริหารสถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว สร้างความเชื่อมั่นของสถานศึกษาโดยการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี ศรีจำปา (2557, หน้า 111) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ซึ่ง ธ.สุรางค์ บุญทอง (2563, หน้า 49-57) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สอดคล้องกับ คนเชวิช (Knezevich, 1984, pp. 16-18) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เครือข่าย และการสื่อสารที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ การนิเทศและ

ระบบการเขียนรายงานผู้บริหาร สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดระบบการประสานงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ เข้าใจและปฏิบัติตามได้ ถูกต้องในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน การวินิจฉัย สั่งการ การนิเทศ และกระบวนการบริหารงาน เช่นเดียวกับ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 99–100) กล่าวถึง การประสานความสัมพันธ์ การส่งเสริม สนับสนุน และ ประสานงานการจัดการศึกษาเพื่อให้หน่วยงานชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษา จากการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ประสานหน่วยงานต่าง ๆ จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยการวิจัยเรื่องนี้ มีข้อแตกต่างจากงานวิจัยในหัวข้อหรือในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายกัน โดยผู้วิจัยได้ สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของแนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ ที่นำมาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลสำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2–7) มีการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ ผลการศึกษา พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ เป็นด้านที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด เนื่องจาก บทบาทการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนด วิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของ โรงเรียน โดยส่งเสริมการประเมินภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มีการนำผล การประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบให้ความสำคัญกับการวิจัยและ พัฒนา โดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครู และทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารเข้า มามีส่วนร่วมในการวิจัย พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ องค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สถานศึกษาทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งใน และต่างประเทศ สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 302 คน ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการประสานความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 97.40 กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นจะสามารถ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ช่วยลด การเกิดปัญหาของนักเรียนและเป็นการสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่นนักเรียนรู้จักตนเองและควบคุม ตนเองได้ ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเพิ่มเติมความรู้ของตนเอง ให้มีความสามารถในการ กำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาให้สถานศึกษามีทิศทางการบริหารที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นองค์กรเครือข่ายในการช่วยแก้ไข พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการประสานความสัมพันธ์ และด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบทบาทการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยการสร้างกระบวนการส่งนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและครูที่ปรึกษาได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีต่าง ๆ แล้ว แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นจึงต้อง ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ อย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

2.2 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้เป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน แบ่งหน้าที่ของครูอย่างเหมาะสม

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี จะช่วยพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้า เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา และเป็นการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2554). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- กรมอนามัย. (2563). *คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19*. กรุงเทพฯ: คิวแอดเวอร์ไทซิง.
- แขวง เพชรภา. (2553). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน*. ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ฐานวัฒน์ อัญญพัชรียกุล. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ในสหวิทยา เขต 8 ศรีนครอิจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย* *กรุงเทพธนบุรี*, 8(2), 79–89.
- ดุขุณี ศรีจำปา. (2557). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เดชศรี สุวีรัตน์. (2564). *พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(1), 231–247.
- ธ.สุรางค์ บุญทอง. (2564). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด* *สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(2), 49–59.

- นฤมล กอบแก้ว. (2561). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 38(5), 162–181.
- นภาพร พักมี. (2565). กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 23(1), 181–190.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์อศรา ประหยัดทรัพย์. (2557). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรศักดิ์ ผลการทอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปริญญาภัทร สุภาศิริธนานนท์. (2563). บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลลิตา พลศิลป์. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วลีษฐ์พล รอบจังหวัด. (2564). บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา โพธิ์อ่อง. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิราภรณ์ บุตรพรม (2561). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 25(2), 170–182.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2557). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. (2563). *รายงานการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2557). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Hitt, M. A, Ireland, R. D & Hoskisson, R. E. (2007). *Management of strategy*. Concepts and Cases. China: Thomson South-Western.
- Draft, R. L. (2005). *The leadership experience*. (3rd ed). South-Western: Cincinnati, OH.
- Knezevich, R. (1984). *Administration of Public Education*. New York: Harper and Row.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M(Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90–95). New York: Wiley & Son.